

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris Theologia Tripartita Universa

Complectens nunc Bibliothecam perfectam Viri Ecclesiastici, ordine
sequenti

Controversiae Heterodoxae Ac Scholasticae - Cum speciali Notitia rerum
Modernarum, & Chronologia totius Monarchiae Sacrae, & Saecularis,
Pontificum, Conciliorum &c. Haeresum omnium, ac Propositionum
damnatarum Mundi Sex Aetatum ...

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Prima Jansenii Propositio cum censura Pontificia &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38447

entiam, & veracitatem adimere. Tali autem Dei decreto nemo potest resistere, quia nemo potest impedire quo minus Deus, quo ipsi placet modo, cum homine etiam ad liberè agendum concurrat sicut ipse decrevit. Unde advertat Calvinista se illo argumento non tam hominis libertatem, quam Dei omnipotentiam, & veracitatem oppugnare.

Instant tamen ulterius. Deus ab æterno præcivit v. gr. Antichristum peccatum: Ergo Antichristus peccabit. Antecedens hujus consequentiæ est necessarium, ergo & ipsum consequens, Antichristus peccabit; cum necessitate autem non potest stare libertas.

Resp. Antecedens illud est necessarium, necessitate antecedente, nego, necessitate consequente, concedo, hoc est, ex suppositione quod Antichristus se actu & liberè determinabit ad peccandum, necessarium est illud peccatum à Deo præcisci, qui nihil potest ignorare: hæc autem necessitas consequens non provenit ex aliqua causa antecedente quæ illum urgeat aut determinet ad peccandum, sed potius præscientia illa præsupponit exercitium libertatis, & est illo naturâ posterior, quamvis sit tempore prior, eo quod omnia quæ sunt in Deo debeant esse æterna: uti magis deducimus infra *part. 2. de scientia Dei, gratia, prædeterminatione &c.* Unde patet quam immeritò jactaverit *Wiclefus* argumentum prædictum adeo esse efficacem ut *Armacanus* per viginti annos in illius solutione laboraverit, ac tandem vi illius coactus dixerit, Deum in sua præscientia posse errare. Quod in *Armacano* nusquam legi, & falsò imponitur doctissimus *Thomas Waldensis*.

Ex prædicta Calvinistarum doctrina oritur illud hominum desperatorum Dilemma, ad omnem vivendi libertatem, ac flagitium viam apertam pandens. Vel ab æterno sum prædestinatus ad cælum, vel reprobatus ad infernum. Si prædestinatus, quid agam salvabor: si reprobatus, quidquid agam certò damnabor. Ergo non deo de bona vel mala vita esse sollicitus.

Sed hujus dilemmatis fallacia dissolvitur hoc modo: Si sum prædestinatus, per media scilicet in mea potestate constituta, certò salvabor, si illa media adhibeam; damnabor si illa nolim adhibere. In mea autem libertate relictum est, illa media amplecti, ex quibus deo esse prædestinatus, vel ea omittendo efficere ut sim reprobatus: quod satis unicuique rectè vivendi curam imponit. Ut patet in hac ægotantis similitudine. Vel Deus ab æterno prævidit & decrevit ex hoc morbo moriturum, vel non. Si prævidit moriturum, certò morieris, sin minus, certò convalesces. An ideo omittes medicinam idoneam applicare ne mors obrepat? Quod si putas vitam corporis per medicinam conservari posse, ne intereat, quomodo non credis te per Pœnitentiam, & bona Opera impedire posse ne mortem animæ æternam incurras.

Ut verò hi, alique errores de Gratia divina, & Libertate humana accuratius refellantur, plures de his horum temporum controversiæ in sequentibus explicandæ erunt.

§. III.

De Gratia Christi, Operibus, Libero arbitrio, Controversia Recentiores.

Post hæreses Lutheri, & Calvini de Gratia Christi, & Libertate humana, circa annum 1641. pro-

dierunt errores comprehensi in libro qui Augustinus Jansenii inscribitur. Hos errores in primo ortu detexerunt Professores Societatis Jesu in Academia Lovaniensi, ac ne latius serperent, illos publicis Theibus, ac validis argumentis oppugnarunt. Signum sustulerunt illæ cæteris Europæ Academiis, & Provinciis, ut adversus dogmata fidei Catholicæ perniciosæ omni ope & autoritate dimicarent. Id impigrè tam voce, quam calamo præstiterunt omnium ordinum Viri celeberrimi, & imprimis Doctores Sorbonici, ac totius pæne Galliæ Antistites. Horum omnino supra octoginta doctrinæ aut infulis eximii, cum Sorbonæ parte longè maxima, ac frequenti aliorum Ordinum assensu, ut gravissimum ab Ecclesia periculum averterent, rem totam ad supremum controversiarum judicem Pontificem Romanum suo nomine deferendam censuerunt.

Fuerunt quidem præcipua Jansenii dogmata pridem proscripita inter propositiones septuaginta novem Michaëlis Baij per Constitutiones Pii V. & Gregorii XIII. quas postea confirmavit Urbanus VIII. ipsumque Jansenii librum tanquam damnata dogmata restaurantem omnibus sub anathemate interdixit. Sed cum non deessent qui vario ducti studio Pontificum Decretis obstrepent, placuit Apostolicæ Sedi ad novum, supremumque examen rem totam revocare.

Itaque Innocentius X. summâ curâ ac studio tam per se, quam per viros doctissimos, excussit Jansenii volumine, quinque ex eo propositiones selegit, quæ præcipuam libri doctrinam continebant, easque sæpius examinatas, de Apostolicæ potestatis plenitudine, gravibus censuris confixit, & Constitutione in perpetuum valiturâ condemnavit.

Ut verò aliqui ictum hunc fatalem novâ arte à novi Authoris capite averterent, has quinque propositiones, quas antea ipsam esse Augustini doctrinam defendebant, postea aliqui mutato consilio easdem à Jansenii libro, ac mente longissimè abesse affirmarunt. Hos demum novo diplomate compescendos censuit Alexander VII. quo damnata dogmata, non tantum eadem quâ prædecessores censurâ, profligavit, sed etiam ea in Jansenii libro eo quo damnata sunt sensu contineri Apostolicâ autoritate defini- vit.

Ut igitur has quoque propositiones in controversiis polemicis de Gratia quâ capimus methodo, Missionario Apostolico breviter proponamus, primò singula dogmata cum censura illis inusta profereamus, & quo loco ab authore tradita sunt, prolatis etiam ipsius verbis, demonstrabimus. Dein quo modo Scripturæ, Conciliorum, Patrum, ac præsertim S. Augustini autoritati adversentur, cum faciliiori argumentorum solutione, breviter, & dilucidè exponemus.

Prima Jansenii Propositio.

Aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus, secundum præsentem quas habent vires, sunt impossibilia; deest quoque illis Gratia quâ possibilia fiunt. Hanc doctrinam Innocentius X. & Alexander VII. ut temerariam, impiam, blasphemam, anathemate damnatam, & Hæreticam declararunt ac damnarunt. Extat autè illa doctrina in libro Jansenii Tom. 3. lib. 3. cap. 13. col. 334. his terminis: *Hæc igitur omnia plenissimè*

Arde
kin

Theo-
logia

plenissime planissimeque demonstrant, nihil esse in S. Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse præcepta quedam, quæ hominibus non tantum infidelibus, excoriatibus, obduratis, sed fidelibus quoque & iustis volentibus, conantibus secundam præsentibus quas habent vires, sint impossibilia, deesse quoque gratiam, quæ fiant possibilia. Idem patet ex iis quæ habentur eod. cap. col. 325. & 326.

Reprobatur illa doctrina primò ex Scripturis. Hæ enim hortantur homines ad omnium mandatorum observationem, quod frustra fieret si ad hanc voluntati humanæ vires deessent, quin & gratiam qua præcepta impleri possint eadem Scripturæ disertè pollicentur. ad Corinth. 10. v. 13. *Fidelis Deus, qui non parietur vos tentari, supra id quod potestis*: Et Lucæ 19. v. 21. *Regnum Dei intra vos est: ac Joan. 5. v. 4. Mandata illius gravia non sunt*. Quomodo verò gravia non essent, aut intra nostram potestatem constituta, si nec gratia, nec vires adessent, quibus per observationem mandatorum peccatum vitari possit?

Causam verò comminiscitur Jansenius Tom. 3. lib. 3. cap. 17. cur non frustra ad observationem mandatorum consilia, & monitiones adhibeantur: *Quia, inquit, habent usum significandi homini, ut si forte possit, faciat quod iubetur, si non possit, infirmitatem doceat: oratque pro viribus impetrandis.*

At quid juvant ista ad movendam peccandi necessitatem, si dum tentatio urget, nec spatium, nec gratia ad orandum necessaria concedatur? Hanc autem quandoque deesse, disertè fateretur ipse Jansenius supra cap. 13. *Est, ait, quedam voluntatis infirmitas qua non potest certas tentationes superare, nec adesse gratia, quæ superentur, nec Spiritus orationis quo vires impetrentur.*

Reprobatur secundò, ex mente S. Augustini, quem frustra Jansenius doctrinæ suæ patronum gloriatur. Huic enim errori apertè refragatur, de peccatorum meritis & remiss. lib. 2. cap. 6. *Dubitare, inquit, non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcepisse, nec Deo ad opitulandum & adjuvandum, quo fiat quod iubet, impossibile aliquid esse, ac per hoc potest homo, si velit, esse sine peccato adiutus à Deo*. Quid dici potuit apertius? Sed audi fortius loquentem Sermone 191. de tempore: *Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid homini à Deo esse præceptum, & mandata Dei non à singulis, sed ab omnibus in communi posse servari*. Quinimo lib. de nar. & grat. cap. 67. pro evidenti principio statuit, neminem posse peccare in eo quod nullo modo caveri potest: peccatur autem præcepti violatione; ergo ea caveri potest.

Ad hunc Scripturæ, ac S. Augustini sensum tam exploratum accedunt Canones Conciliorum, à quibus impium dogma diro anathemate confixum est. Sic enim primis illis Ecclesiæ temporibus de hac doctrina pronunciavit Concilium Arausicanum Can. 25. *Hoc etiam secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratia omnes Baptizati, Christo auxiliante & cooperante, qua ad salutem pertinent possint & debeant, se fideliter laborare velint, adimplere*. Et contra hujus ævi Novatores novum hoc anathematis fulmen vibrat Tridentinum Sess. 6. Can. 18. *Si quis dixerit Dei præcepta homini etiam iustificato & sub gratia constituto esse ad observandum im-*

possibilia, anathema sit. Idemque Concilium, ad implenda Dei præcepta adesse iustis vires, nec abesse Dei adiutorium disertius inculcat, eadem Sess. 6. cap. 11. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis.*

Si quaras, quid ad hæc profligati dogmatis assertor? Argutias quasdam obtendit, scilicet, Impotentiam implendi mandata talem esse, ut peccatores non desinerent ea implere, si vellent; velint enim, & mox ut voluerint, mandata implebunt. Aperta est hæc responsio, eamque tam facile capio, quam claudum posse ambulare, dummodò ambulet: istud verò non concipio, quid ista potentia ad ambulandum juvet, si quis incedere jubeatur, qui fractis cruribus non magis potest gressus formare, quam assumptis alis in calum evolare. Neque magis concipi potest quo pacto peccator possit mandatis obtemperare, cui deest gratia & potentia, ut per viam mandatorum progredi valeat.

At, inquires, posset peccator implere præcepta in alio statu; quando scilicet gratiæ victricis auxilium haberet, ac pròinde dum peccat, est saltem remotè potens ad non peccandum.

Sed quid juvat posse hominem in alia hypothesi servare præcepta, si nunc dum mandatum illi incumbit ita constitutus sit, ut auxilium in promptu non habeat, quo possit præceptum explere? Ut si quis in tenebricoso carcere conclusus jubeatur litteras perlegere, quis dicet illi nunc adesse obtemperandi potestatem, quamvis postea, si panderentur fenestras, luce affluente, legendi facultas non deesset. Nunquam sanè negavit Calvinus voluntatem humanam, quæ violato præcepto in peccatum prolapsa est, potuisse à Deo per alia auxilia inflecti ad præcepti observationem: & tamen ejus doctrina ab Ecclesiâ reprobata est, eo quod asseruerit, in hoc statu homini iusto aliqua Dei præcepta esse impossibilia. Hac igitur viâ nullum datur effugium, nisi luceat Calvini vepribus inhaerere.

Alia tentatur viâ, sed longinqua: ad Adamum scilicet, & Paradisum, & prima mundi exordia recurretur. Præteritur enim, peccatum quod à nobis propriâ voluntate admittitur, continuationem esse delicti ab Adamo in Paradiso pridem commissi, ex quo in nos peccati fomes profluxit: atque ita ex utriusque peccato unum quodammodo actum conflare, qui nobis hoc ipso sit liber, quo in Adamo liberè incepit.

En Machinam longè quæstam, & bellè compactam. Quid enim à veritate longinquius fingi potest, quam peccatum ab uno homine propriâ voluntate hodie commissum, eam quam habet libertatem isto modo derivare ab alieno delicto, quod à sex millibus annorum suæ tantum voluntatis arbitrio liberè incurrit? Aliud longè est de reatu peccati originalis, quem ut contrahamus nullus omninò voluntatis nostræ actus requiritur.

Quod si possint actus à nobis eliciti malitiam ponere æternam plectendam contrahere, ex eo quod ab Adamo peccato causam & ortum habuerint, cur etiam per amertiam, cæcitatem, & alias hujusmodi affectiones necessarias, peccati reatum non incurrimus, cum hæc quoque à primi parentis delicto in nos profluxerint?

Quinimo si responsum illud aliquid veritatis haberet,

beret, inde pariter conficerem, peccata hominis Baptizati omni prorsus culpa carere. Cum enim, ut ajunt, suam libertatem ac formalem malitiam ea non habeant, nisi ut conjuncta cum peccato Adami, sublato jam in nobis per Baptizatum primi parentis peccato, non possunt actus nostri, quibus præcepta transgredimur, formalem malitiam retinere, aut pœnæ à Deo justè infligendæ reatum incurrere. Denique si actus illi alieni ex libertate malitiam contraherent, nequidem poterunt à Deo sub reatu pœnæ æternæ hominibus prohiberi; sic enim in statu naturæ lapsæ homini imperare non potest ut careat concupiscentia, quamvis in Adamo liberum fuerit non peccando concupiscentiæ fomitem à posteris summovere. Ex quibus breviter, ac manifestè apparet, hanc doctrinam ab Ecclesiâ merito proscriptam, nullâ veritatis speciè à quocunque defendi.

Secunda Propositio.

Inferiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur. Janen. Tom. 3. lib. 2. cap. 5. col. 103. Nullum, inquit, adiutorium gratia, cuius usus ita ponitur in arbitrio voluntatis, ut illo utatur aut non utatur, ut illud amplectatur aut deserat, aut illi consentiat aut non consentiat si voluerit, ad medicinale adiutorium Christi ullo modo pertinere potest. Idem patet ex eod. lib. cap. 24. col. 100. & cap. 25. col. 102. & cap. 27. col. 210. Hanc propositionem Innocent. X. & Alexander VII. hæreticam declaravit, & ut talem damnavit.

Repugnat illa primò, testimonio Scripturarum, quæ docent hominem resistere vocationi divinæ, & sæpius hortantur ut acceptæ gratiæ coopereretur: quod frustra necum foret, si gratia per se voluntatem humanam ad consensum ita raperet, ut nunquam ei dissentiendo resisteret. Sic autem loquitur Scriptura Proverb. 1. vers. 24. *Vocavi & renuistis, extendi manum meam, & non eratis qui aspiceret.* Et Matth. 20. v. 16. *Multi sunt vocati, pauci verò electi:* Item Matth. 23. vers. 37. *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluistis.* Et Act. 7. v. 51. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Denique 2. ad Cor. 6. v. 1. *Exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* An non otiosa hæc ad gratiam recipendam exhortatio, an non iniqua in resistentes exprobratio, si talis esset natura gratiæ divinæ, ut à nulla possit voluntate repudiari?

Jam verò inspiciamus de hoc dogmate quis fuerit primæ Ecclesiæ sensus, ac imprimis S. Augustini lib. de Spir. & lit. cap. 34. *Misericordia Dei prævenit nos, consentire autem vocationi Dei aut ab ea dissentire, nostræ voluntatis est.* Eodem modo vim illam voluntatis, in repellenda gratia vocationis divinæ, exponit in Evangelio de vocatis ad nuptias, quorum aliqui noluerunt Christo vocanti obtemperare: *Ad illam cenam,* inquit, *nec omnes qui vocati sunt venire voluerunt, neque illi qui venerant venire possent nisi vocarentur: itaque nec illi debent sibi tribuere qui venerunt, nec illi qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi, Qui ut venierat vocati, erat in libera voluntate.* S. Augustino testis accedat ejusdem Doctores & ævi discipulus S. Prosper lib. 2. de vocat. Gen. cap. 26. *Voluntas de sua habet mutabilitate si deficit, de gratia verò opitulatione si proficit: Et quod à multis refutatur gratia, ipsorum est nequitiæ, quod à multis recipitur gratia divina est, & voluntatis humana.*

Perpetuum hunc Ecclesiæ sensum veneratur Tridentina Synodus, & oppositum contra Sectarios nostri temporis sub anathemate proscrit Sess. 6. Can. 4. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum & excitatum... non posse dissentire, anathema sit.* Nec minus apertè Sess. eadem cap. 5. *Tangente Deo cor hominis... inspirationem illam recipient, abjicere potest.* Eodem veritatis spiritu afflatum idem enunciat Concil. Senonense anno 1528. Decreto fidei 15. *Non est tale trahentis gratia auxilium, cui resisti non possit.*

Si quæ igitur vis divinis eloquiis, si quæ veritas Sanctis Ecclesiæ Patribus, & Conciliis, ex his manifestum evadit, hanc esse doctrinam omni ævo in Ecclesiâ Christi comprobata: adeo ut quisquis adhuc veritati fidei tam luculentæ repugnat, hoc ipso factis ostendat, se divinæ gratiæ posse resistere.

Quibus verò modis & argumentis quidam moliantur huic veritati obstinere, & in operibus gratiæ voluntatem humanam ineluctabili necessitati subjicere, in propositionis 3. refutatione, ubi agitur de libertate ad meritum requisita, mox aperiemus.

Tertia Propositio.

Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. Hanc propositionem Innocentius X. & Alexander VII. hæreticam declaravit, & ut talem damnavit. Eam verò docet & explicat fusè Janenius lib. 6. de grat. Salvatoris cap. 6. & seqq. ubi declarat in ordine ad actionem meritoriam vel demeritoriam, nihil esse quod impediatur libertatem voluntatis, præter coactionem. Et breviter Tom. 3. lib. 9. cap. 12. col. 658. Sic pronunciat: *Nihil aliud libero generatim repugnat, quam necessitatis illius prementis, cogentisque violentiæ.* Et hinc asserit factis inesse libertatis ad meritum actui amoris quo Deus seipsum diligit, si Deus meriti capax esset.

Huic errori sat apertè quadrat hæresis Calvinii, qui disertè profitetur, se non aliam impugnare libertatem, quam eam quæ sita est in facultate voluntatis ad utramque partem expedita, quæ scilicet præbeat liberam agendi vel non agendi potestatem, quam libertatem indifferentiæ nuncupamus: sic enim loquitur ipse in Antidoto ad Can. 5. Conc. Tridentini. *De verbo, inquit, ne moveamus rixam, sed quia per liberum arbitrium intelligunt (Catholici) eligendi facultatem, que sit in utramque partem libera & soluta, titulum sine re esse qui affirmant, Christum habent aurorem.*

Quam verò longè abeat dogma hoc fatale à Scripturæ, Patrum, & Ecclesiæ sensu, testantur aperta veritatis oracula, quibus inimicum gratiæ & libertati humanæ commentum perpetuò averfantur.

Atque imprimis ex Sacris litteris manifesta intorquetur sententia Genesis 4. vers. 7. *Nomen si bene egeris recipies; sin autem malè, sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius.* Hanc expeditam ad utrumque libertatem in homine justo disertè agnoscit Ecclesiasticus cap. 31. vers. 1. *Qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala & non fecit.* Nec minus humanam libertatem, ut subsistat, ab omni necessitate remotam requirit Gentium Apostolus 1. ad Corinth. 7. vers. 31. *Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens sui voluntatis.* Necessitatem à libertate sejungit Apostolus, illam cum libertate

Arde
kin

Theo
logia